

daniel yu

producent filma *The Longest Summer*
Fruit Chana (s festivala Far East Film,
Udine, april 1999)

ciril oberstar,
nil baskar

The Longest Summer
Fruit Chan

Film je mešanica dokumentarne in fiktivske forme. Ste kar šli na dogodek in mu primešali fikcijo?

Ja, nekako tako. Nekaj scen smo sicer posneli kasneje. Bilo nas je malo in ujeti smo morali dogajanje na različnih straneh. Pri sebi smo imeli dve kameri; z eno je odšel Fruit – on, ena kamera in en asistent kamere so odšli na mesto, kjer je v HK vstopila PLA. Tako je kamero držal sam. Na ognjemetu pa je bilo sploh polno ljudi... Po ognjemetu smo se ločili in šli na Long Kwai Fou – tam smo odštevali.

Kaj pa televizijski posnetki predaje? Bilo jih je veliko. Ste spraševali za dovoljenje, ali ste jih preprosto sneli s televizije?

Doma smo naročili, naj vse snemajo, naj menjujejo kasete v videorekorderju. Tudi prijatelje smo prosili, naj snemajo – po večini s hongkonških TV postaj; tisti dan je bilo 24-urno predvajanje v živo.

Najbrž ste morali za ta film izdelati natančen koncept o povezavi dokumentarne in fiktivske forme.

Ne. Najprej smo snemali, potem pa je Fruit napisal scenarij. Do trenutka, ko je začel pisati scenarij, je natančno vedel, kaj hoče, katere posnetke ima na voljo in katere bo uporabil. Glede tega je zelo natančen.

Koliko denarja ste porabili?

En milijon USD.

Nekam majhen proračun za HK film?

Kako naj rečem, glede na trenutno situacijo v HK se takšen proračun pojmuje kot srednje velik. Vendar za tak film, kot je naš, brez avtolova, avtokarambolov... morda smo znoreli. Hoteli smo posneti (le) zgodbo. Mislim pa, da je film videti, kot da je posnet z večjim proračunom. Na sceni smo res imeli le 15 ljudi, vendar je med predajo vsak dan deževalo in nabaviti smo morali posebno opremo, tovornjake s prevlekami proti dežju, najti smo morali tipa, ki je skrbel za posebne efekte. Konec koncev smo mi tisti, ki držimo dežnike nad kamerami.

Kako dolgo ste snemali film in koliko materiala ste posneli?

Med predajo in vsemi dogodki leta 1997 smo na terenu snemali 15 dni. Tega dokumentarnega dela je bilo za 10.000 čevljev, vsega skupaj pa 55 dni; v traku z vsemi posnetki je bilo za 180.000 čevljev.

Kako je bilo s prizorišči snemanja in s stanovanji? Jih je Fruit izbral kar tako na hitro ali...?

Stanovanja smo najeli. No, večinoma so bila od prijateljev ali od prijateljev naših prijateljev. "Glavno" stanovanje, kjer stanujeta oba protagonista, pa smo najeli od tujcev. Režiser je želel imeti stanovanje natanko poleg tiste strešne terase, zares se je zagledal vanjo. Je nad starim gledališčem in zato ima tisto čudno strukturo iz upognjenih betonskih portalov.

Zdi se, da je Fruit Chan režiser, ki ve, kako posneti svoje mesto...

Ves tim živi v HK. Prihajamo iz nižjih razredov in seveda hodimo tudi ven. To je naš življenjski prostor. Glavna lokacija filma *Made in HK* je Fruitov dom. Eno sceno smo posneli celo v mojem stanovanju. Tam se giblemo in živimo, poznamo mesto in skozi njega lažje prenesemo svoje občutke in čustva v film.

Izvršni producent je Andy Lau, tudi avtor naslovne pesmi in sploh zvezda hongkonškega popa. Bil je tudi producent prvega filma Fruit Chana *Made in Hongkong*. Kako ste pa njega zvlekli zraven? Film je producirala Team Work Production House in jaz z njo, sem eden od direktorjev te hiše. Andy Lau je bil moj sošolec in je zdaj res zelo znana hongkonška zvezda. Vendar je hotel delati tudi drugačne filme. Tako smo v letu 1991 ustanovili TWPH. Prepričati ga v producersvo Fruit Chanovih filmov ni bilo posebej težko, vsaj zame ne, poleg tega pa rad dela kvalitetne filme. In z *Made in Hongkong* smo naredili dobro delo. Zato zaupa TWPH in zaupa nam. Mi mu samo prinesemo scenarij in vse je OK. Najprej je bil film napisan zanj, saj vesta, upokojeni vojak... Ko je prebral scenarij, se mu je zdelo, da bo s svojim zvezdnštvom preveč vplival na film. Zdelo se mu je, da ni primerno, da v filmu igra, zato se je odločil, da bo izvršni producent. In je dal denar.

Oba filma presenečata s tem, da se lotevata politične agende. V HK, tako se zdi, je bila glede političnih tem vedno prisotna nekakšna avtocenzura.

V bistvu v Hongkongu sploh ni cenzure; razen za nasilje in seks. Glede političnih tem pa je ni. Vendar ogromno ljudi o tem ne govori. Vesta, Hongkong je kompetitivno mesto. Treba je zaslužiti denar in zato je treba biti hiter. Tako se ljudje z denarjem ukvarjajo prej kakor s kulturo in mišljenjem. Večina filmov je zato narejenih za zabavo. Ne spuščajo se v druge, sploh ne v težke teme, ker investitorji tega ne marajo. V bistvu je tako zaradi investitorjev. Filmarji imajo fantastične zgodbe, dobre ideje in vedo, kaj hočejo. Nimajo pa možnosti najti dobrega investitorja. Dobrega izvršnega producenta.

V vseh filmih je bila prada le ozadje, vi pa ste se je lotili naravnost in od spredaj.

The Longest Summer je dejansko zgodba o ljudeh naših let, naše generacije – je generacijska zgodba. In z njo smo udarili na trg... V zvezi s prehodom HK nazaj pod Kitajsko imamo močna čustva. Zdi se kot nov začetek. Pod britansko vlado nam je šlo kar dobro in jasno je, da imamo do predaje čustven odnos. Tak je ves koncept. Mi smo pač tisti fanatiki, ki poskušamo čustveno relacijo pokazati na filmu. Najbrž imajo tudi drugi težave z investitorji, ti so bolj zainteresirani za akcijski, ljubezenski film – kakor *Lock Off* ali *City of Glass*, ki uporabljata predajo le za ozadje. Mi poskušamo o stvari govoriti neposredno.

Všeč mi je del, kjer glavna oseba izgubi spomin. Neke vrste zgodovinska amnezija. Misliš, da bodo Hongkonžani sčasoma preprosto pozabili svojo preteklost?

Približno takšna je bila ideja. Režiser je zaskrbljen zaradi HK kot mesta. Mislim, da smo poskušali dati pozitivno idejo. Takšni

Hongkonžani enostavno smo. Zelo žilavi. Vse, kar vemo, je to, kako živeti. Živimo pa v mestu – džungli. To je mesto, kjer se nenehno bojuje. Nimamo dobrega sistema socialne varnosti. Zaslužiti moramo denar, preden se upokojimo. Kitajci pa nam obljubljajo dobro prihodnost.

Kakšno je vaše mišljenje o času po predaji. Obstajajo problemi s kitajskimi oblastmi?

Mislim, da kitajska vlada drži obljube, ki so jih postavili pred predajo, tudi vladi VB. Obdržali smo bazične zakone, ni se veliko spremenilo. Le ekonomija je malo drugačna.

Torej ste glede prihodnosti, glede življenja skupaj s Kitajsko optimistični. Vidite tukaj svoj potencialni trg? Imate stike s kitajsko neodvisno filmsko produkcijo?

Seveda vidimo v Kitajski potencialni trg. Vse se premika v tej smeri. Vendar jaz osebno, kot producent, preživljam svoj čas v Aziji; bolj se ukvarjam s HK kot s Kitajsko. Mogoče se bom pozneje več, ko se bo trg dovolj razvil. Zaenkrat imamo dovolj občinstva. Pozneje pa se bomo morda povezali s kitajskimi producenti.

Presenečen sem nad tem, kako prikazujete triade. Triadni šef se zdi kar dober človek.

Tako pač je. Ostali so preveč dramatični. To je zares šef; triadni šefi se le ukvarjajo z različnimi posli. Hongkonžani so poslovneži. Zaslužiti hočejo več denarja za boljši status. Triadni šefi imajo svoje družine. To je resnična oseba. Ima hčerko, ženo... žena pride k njemu...

Glavni osebi gredo bande mulcev hudo na živce. Mulcev, starih petnajst let. Je res toliko nasilja, so res tako nergavi...?

Včasih, ja. Tisti dan, ko smo snemali sceno z mulci, smo jih pobrali z ulice in pozneje sem jih peljal na večerjo. Takrat sem naprimer videl par arogantnih mulcev, ki so se obnašali natanko tako kot v filmu. Ni jih veliko takih. Nekaj že, in ti so zelo aktivni na ulici. Seveda so v Hongkongu tudi otroci, ki so v redu.

Imate kot filmarji in umetniki kakšne stike s triadami, ali je to mistificirana ideja?

Hm... So ljudje, ki služijo za življenje. Imajo le drug sistem služenja denarja – nikogar ne ubijejo. Imajo šefa, parkirni prostor. Ukvarjajo se z varnostnimi posli v klubih.

Potem, ko ste film prikazali v Berlinu, ste ga premontirali.

Le majhna razlika je. Ven smo vzeli nekaj scen, ki so preveč lokalne in bi jih razumeli le Hongkonžani. Sploh ga nismo premontirali. Le tema je bolj centralizirana.

Tretji del trilogije Fruita Chana je menda v predprodukciji? Kakšen bo proračun? Bo Andy Lau zopet izvršni producent? Boste uporabili dokumentarni pristop?

V osnovi mislimo tretji del narediti na isti način kot prva dva. Budžet pa je manjši kot v *Longest Summer*, ker ni posnetkov s predaje. *Made in Hongkong* je film o najstnikih, mladih ljudeh, ki se soočajo s socialnimi problemi in predajo... *Longest Summer* pa je film o odraslih... V tretjem filmu hočem pokazati stališče otroka, starega osem let – kako on gleda na vso stvar. Živi večinoma na ulici, ima družino. Tokrat se bolj ukvarjamo z družinskimi spremembami in z družinskim življenjem. Zgodba se bo dogajala v istem času kot *Longest Summer*. Še vedno nismo pogruntali, kako. Bo pa vsa zgodba fikijska.

Bo Sam Lee zraven?

Da, od stare ekipe bo on edini ostal. Ko smo pisali scenarij, smo ga pisali zanj. Napisan je bil lansko leto, istočasno kot *Longest Summer*.

Koliko je star Sam Lee?

Mlad je, 23 let.

Torej se med sabo vsi dobro poznate in se družite – hodite skupaj ven?

V času, ko smo delali *Made in Hongkong*, sva s Fruitom zahajala ven skupaj s Samom. Spoznavali smo življenje mladih ljudi. Nismo velike zvezde, lahko gremo kamorkoli in lahko jemo na ulici. Ponavadi niti ne vzamemo avta – gremo s podzemno, kakor večina Hongkonžanov.

Verjetno sva prvič v honkonškem filmu videla podzemno...

Pred 1995 je bilo lahko zaslužiti denar, veliko naročil je bilo iz Azije. Spominjam se, da smo pred petimi leti hodili ven vsak s svojim avtom, osem ljudi z osmimi avtomobili. Sedaj gremo, če gremo z avtom, ven samo z enim, z mojim. Jaz sem edini lahko obdržal avto – lahko sem srečen, vsi drugi so jih morali prodati. Tako je in to je prednost. V tem je problem večine hongkonških filmarjev – postali so bogati, odselili so se v drage hiše in pozabili, kako je živeti z navadnimi ljudmi. Tako lahko delajo filme le po spominih na preteklost, ne morajo pa biti aktualni.

Kje pa se kaj zadržujete – na kakšnih krajih...?

Sam veliko hodi ven. V Hongkongu se ne hodi v disko. Pred nekaj leti so začeli z rave zabavami – to so bile priložnostne zabave, zunaj; povabili so DJja iz VB ali od kod drugod... Po predaji se je vse skupaj ponovilo. Nihče več ne hodi v disko v Hongkong. Vsi hodijo na Kitajsko – diskoteke so večje, zabava je boljša, pijača cenejša in tako blizu je.

Kateri HK režiserji in kateri filmi se vam zdijo dobri?

Won Kar-waijevi filmi so presenetljivo dobri. HK ima veliko dobrih režiserjev. Johnny To je dober. Vendar se je zaradi čudnega življenjskega standarda težko dobro pripraviti na film, razviti dober scenarij.

Slišati je bilo, da je s scenaristi v HK velik problem; da so v Milky Way uvozili dva francoska scenarista.

Da. Nihče noče pisati scenarija, za katerega ne ve, ali ga bo lahko prodal. Prodati scenarij je kot loterija. Scenarij se napiše, če veš, da bo po njem posnet film...

Za Francis Ngov film so rekli, da je prvi neodvisni film... Misli, da to nikakor ne drži.

Žal mi je, ker sem ga zamudil. Ampak mislim, da je producerski koncept isti kot pri *Made in HK*. To so nizkoprorračunski filmi – s televizijskim proračunom, le da so snemani na 35 mm. In to stane. Nekaj posnemovalcev našega producerskega koncepta pa vendarle imamo.

Dogma 95?

Tudi mi snemamo filme, ki temeljijo na scenariju. Uporabljamo 35 mm kamero, ker pa nimamo denarja niti za luč-mojstra, snemamo povečini podnevi. V to smo prisiljeni.

Najljubši režiserji nasploh?

Martin Scorsese. Ukvarja se z mafijo. Karakterji so zelo dinamični. Podoben našemu filmu je *Kids* (1995, Larry Clark). Videli smo francoski film *Sovražstvo* (*La Haine*, 1995, Mathieu Kassovitz) in angleški film *Trainspotting* (1996, Danny Boyle). Vsi ti so prišli ven hkrati.

Kaj boste počeli po trilogiji?

Delam dva projekta hkrati. Enega s Fruitom Chanom in drugega v Singapurju. Zgodbo za film sem kupil pred štirimi leti. Singapur je fascinantno mesto in zgodba je še vedno *on-line*.

Ste živeli v Singapurju?

Sem napol Singapurčan. No, sem čisti Kitajec, vendar imam stalno bivališče v Singapurju. Ko sem produciral film *Boogie Street* sem srečal ogromno transvestitov in homoseksualcev, zato mislim narediti še en film na to temo. •